

بسمه تعالی

جناب آقای اکبرپور

رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل محترم روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران

یک نسخه از رأی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به شماره دادنامه ۱۴۰۰/۴/۱ مورخ ۱۴۰۰/۴/۱ با موضوع: «ابطال بند (۷) بخشنامه شماره ۹۷/۱۵۲۴۳-۱۳۹۷/۱/۲۵ بانک مرکزی و بخشنامه شماره ۹۷/۷۰۰۶۴ مورخ ۱۳۹۷/۳/۳ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در حد نظر فقهای شورای نگهبان از تاریخ تصویب» جهت درج در روزنامه رسمی به پیوست ارسال می گردد.

مدیر کل هیأت عمومی و هیأت‌های تخصصی دیوان عدالت اداری - یدالله اسمعیلی فرد

تاریخ دادنامه: ۱۴۰۰/۴/۱ شماره دادنامه: ۱۱۱۷ شماره پرونده: ۹۷۰۱۸۸۶

مرجع رسیدگی: هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکیان: شرکت آذین تجارت گستر چهلستون و شرکت برین تجارت باختر با وکالت آقایان کامبیز خزائی و مرتضی عابدی

موضوع شکایت و خواسته: ابطال ۱- بند (۷) بخشنامه شماره ۹۷/۱۵۲۴۳-۱۳۹۷/۱/۲۵ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۲- بخشنامه شماره ۹۷/۷۰۰۶۴-۱۳۹۷/۳/۳ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

گردش کار: شاکیان به موجب دادخواستی واحد ابطال بند (۷) بخشنامه شماره ۹۷/۱۵۲۴۳-۱۳۹۷/۱/۲۵ و بخشنامه شماره ۹۷/۷۰۰۶۴-۱۳۹۷/۳/۳ هر دو مصوب بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران را خواستار شده اند و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده اند که:

" بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، طی دو مصوبه غیرقانونی، اولی تحت شماره ۹۷/۱۵۲۴۳-۱۳۹۷/۱/۲۵ و دومی تحت شماره ۹۷/۷۰۰۶۴-۱۳۹۷/۳/۳ بانک های عامل را مکلف نموده است که تحت شرایطی، مابه التفاوت نرخ ارز زمان صدور حواله تا تاریخ تحویل اسناد حمل را از واردکنندگان از جمله موکلین دریافت نمایند این در حالی است که متأسفانه مصوبات مورد نظر بانک مرکزی در تنافی آشکار با موازین شرعی و قانونی بوده که دلایل مبسوط آن به شرح آتی تقدیم می گردد.

همانطور که مستحضرید، در راستای اجرای تصویب نامه شماره ۴۳۵۳/ت/۵۵۳۰۰-۱۳۹۷/۱/۲۱ هیأت وزیران مبنی بر تعیین سیاست های جدید ارزی، از روز ۲۱ فروردین ماه سال ۱۳۹۷ ارز تک نرخی شد و نرخ چهارهزار و دویست تومان برای دلار تعیین شد. این در حالی است که قبل از اعلام تک نرخی شدن ارز، وارد کنندگان بسیاری از جمله موکلین، ثبت سفارش هایی برای واردات مواد اولیه و ماشین آلات خط تولید مورد نیاز خود از کشورهای چین و روسیه انجام داده بودند یعنی فرآیند ورود رسمی کالاهای مورد نیاز به کشور در سال ۱۳۹۶ و قبل از اعلام تک نرخی شدن ارز در مورخ ۱۳۹۷/۱/۲۱ شروع شده بود منظور ما از فرآیند ورود رسمی کالا این است که:

۱- تخصیص ارز توسط بانک مرکزی در چارچوب قوانین و مقررات مربوطه در سال ۱۳۹۶ (نه سال ۱۳۹۷) صورت پذیرفته است.

۲- شرکت های شاکي، مبلغ ریالی ارز تخصیص یافته از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران را در سال ۱۳۹۶ (نه سال ۱۳۹۷) تأمین و پرداخت نموده اند.

۳- تعهدنامه ارائه پروانه ورود کالا در سال ۱۳۹۶ تهیه و تنظیم و تقدیم شده است.

علی القاعده، افرادی که در حال واردات کالا اعم از مواد اولیه و ماشین آلات خط تولید و غیره به کشور بودند که ناگهان با سیاست های جدید ارزی دولت مواجه گردیدند نباید در ترخیص کالاهای وارداتی رسیده به مبادی ورودی کشور با مشکلی مواجه گردند. زیرا، طبق ماده ۱۱ از آیین نامه اجرای قانون مقررات صادرات و واردات و همچنین ماده ۴ قانون مدنی «اثر قانون نسبت به آتیه است و قانون نسبت به ما قبل خود اثر ندارد...» به عبارت دیگر وارد کنندگانی که قبل از اعلام تک نرخی شدن ارز در مورخ ۱۳۹۷/۱/۲۱ دارای ثبت سفارشات معتبر قبلی هستند از حقوق مکتسبه برخوردارند و می توانند کالاهای وارداتی خود را طبق ضوابط و مقررات قبل از اعلام تک نرخی شدن ارز وارد کشور نمایند. این در حالی است که بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بر خلاف قوانین موضوعه کشوری با تسری آثار سیاست ارزی جدید دولت به ثبت سفارشات سنوات قبلی از جمله سال ۱۳۹۶ نه تنها در حق شرکت های موکل و دیگر وارد کنندگان مشابه اجحاف نموده است بلکه بر خلاف موازین قانونی و شرعی نیز رفتار کرده

است.

مغایرت با شرع:

مصوبات مورد اعتراض بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با بسیاری از قواعد شرعی از جمله:

۱- «العقود تابعه للعقود» ۲- «لا ضرر و لا ضرار فی الاسلام» ۳- «اکل مال به باطل» ۴- «المؤمنون عند شروطهم» ۵- «افوا بالعقود» ۶- «احترام مال مسلمان» ۷- «قیح عقاب بلاییان»

در تنافی است. زیرا، اجبار و الزام وارد کنندگان به پرداخت هرگونه وجه اضافی تحت هر عنوان از جمله مابه التفاوت ارزی آن هم پس از انجام توافق ارزی و عدم آگاه سازی قبلی قطعاً خلاف بین شرع است.

مغایرت با قانون:

همانطور که فوقاً معروض گردید، مصوبات مورد اعتراض بانک مرکزی علاوه بر اینکه با موازین شرعی در تنافی است، با موازین قانونی نیز ناسازگار است. زیرا:

۱- مطابق ماده ۴ قانون مدنی اثر مقررات قانونی نسبت به آینده است و نسبت به ما قبل خود اثر ندارد. بنابراین، در ما نحن فیه، چون بند ۷ مصوبه بانک مرکزی اثر قانون را به گذشته تسری داده است و بدین وسیله حقوق افراد زیادی را به واسطه تغییر ناگهانی در توافق ارزی قبلی تضییع نموده است از اینرو، ابطال مصوبات بانک مرکزی در قسمت مغایرت آن با قوانین مورد استدعا می باشد.

۲- با توجه به اینکه در خصوص حواله های نقدی ارزی در زمان خرید انجام حواله، کل مبلغ ریالی حواله و حتی کارمزد خرید آن توسط وارد کننده کالا به بانک پرداخت گردیده لذا اخذ مابه التفاوت نرخ ارز موجب استفاده بلاجهت بانک عامل می گردد که از حیث استفاده بلاجهت مغایر مقررات قانون مدنی و تجارت است.

در خاتمه، نظر به مراتب فوق، چون بانک مرکزی با تصویب مصوبات مورد درخواست ابطال خود، مانع از ترخیص کالاهای وارداتی موکل توسط گمرک شهید رجایی گردیده، از طرفی، تأخیر در تحویل ماشین آلات و مواد اولیه تولیدی نه تنها موجب ورود لطمات جبران ناپذیری به چرخه تولید کشور در این برهه حساس می گردد بلکه زمینه ورشکستگی و تعطیلی کارخانه و بیکاری کارگران شاغل در آن را نیز فراهم می نماید.

متن مقررہ های مورد شکایت به شرح زیر است:

" بند (۷) بخشنامه شماره ۹۷/۱۵۲۴۳ - ۱۳۹۷/۱/۲۵ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۷- در مواردی که ارز مربوط به حواله قبل از تاریخ ۱۳۹۷/۱/۲۱ توسط این بانک تأمین و حواله صادر گردیده و اسناد حمل در مهلت مقرر به بانک عامل ارائه شود، نرخ ارز تسویه، همان نرخ ارز تأمین شده است. چنانچه اسناد مزبور پس از مهلت مقرر واصل گردد، پذیرش اسناد ارائه شده منوط به موافقت این بانک و پرداخت مابه التفاوت نرخ ارز زمان صدور حواله تا تاریخ تحویل اسناد حمل به بانک عامل (در صورت افزایش نرخ ارز) خواهد بود.

تبصره ۱- در مواردی که ارز مربوطه به نرخ مبادله ای توسط این بانک تأمین، لیکن حواله صادر نگردیده باشد، حداکثر شش ماه از تاریخ تأمین ارز می بایستی اسناد حمل آن به بانک ارائه شود و در این صورت نرخ ارز تأمین شده ملاک تسویه خواهد بود. در صورت انجام حواله و عدم ارائه اسناد حمل ظرف مهلت مزبور پذیرش اسناد منوط به موافقت این بانک و پرداخت مابه التفاوت نرخ ارز زمان تأمین ارز تا تاریخ ارائه اسناد حمل به بانک عامل (در صورت افزایش نرخ ارز) خواهد بود. در صورت عدم انجام حواله ظرف مهلت مذکور آن بانک موظف است ارز مربوطه را به این بانک برگشت دهد.

تبصره ۲- کلیه مابه التفاوت های دریافتی بایستی به حساب این بانک واریز گردد.

بخشنامه شماره ۹۷/۷۰۰۶۴ - ۱۳۹۷/۳/۳ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

با سلام

احتراماً، با اشاره به مفاد بند (۷) بخشنامه شماره ۹۷/۱۵۲۴۳ - ۱۳۹۷/۱/۲۵ به اطلاع می رساند در مواردی که اسناد حمل حواله های ارزی بعد از تاریخ ۱۳۹۷/۱/۲۱ و پس از مهلت مقرر واصل گردیده، پذیرش اسناد مزبور منوط به اخذ تعهد از متقاضی مبنی بر پرداخت مابه التفاوت (بابت ارزهای تأمین شده) و متعاقباً دریافت مابه التفاوت نرخ ارز مترتب از تاریخ صدور حواله (در خصوص موضوع تبصره ذیل بند مزبور از تاریخ تأمین ارز) تا زمان ارائه اسناد (در صورت افزایش نرخ ارز) و واریز آن به حساب این بانک با رعایت سایر مقررات بلامانع خواهد بود. ضمناً اطلاعات مربوطه در چارچوب جدول پیوست بصورت ماهیانه از طریق آن مدیریت به اداره بین الملل این بانک ارسال گردد.

خواهشمند است ضمن ابلاغ مراتب به کلیه شعب و واحدهای ارزی ذیربط بر حسن اجرای آن نیز نظارت نمایند./اداره سیاست ها و مقررات ارزی "